

**Порядок із
систематизації заходів контролю з попередження (усунення) чи обмеження
ризиків в системі ДСНС**

I. Загальні положення

1.1. Порядок із систематизації заходів контролю з попередження (усунення) чи обмеження ризиків у ДСНС (далі – Порядок) розроблено з метою визначення механізму попередження (усунення) чи обмеження ризиків.

1.2. Функціонування ефективної системи управління ризиками, їх попередження (усунення) чи обмеження у ДСНС організовує та забезпечує керівник ДСНС відповідно до Порядку про організацію внутрішнього контролю в системі ДСНС, затвердженого наказом ДСНС від 20.02.2019 № 112 та Порядку з організації та функціонування системи управління ризиками, якими визначено механізм здійснення внутрішнього контролю, зарегламентовано питання управління ризиками, здійснено розподіл відповідальності між посадовими особами щодо належного функціонування системи внутрішнього контролю, встановлено вимоги до обміну інформацією та комунікації, строки та порядок моніторингу і звітування з питань внутрішнього контролю та управління ризиками тощо.

1.3. Відповідальними особами за функціонування системи управління ризиками у ДСНС є керівники структурних підрозділів апарату ДСНС, керівники територіальних органів управління, підприємств, установ та організацій системи ДСНС.

1.4. Відповідальні особи здійснюють загальну координацію процесу управління ризиками, моніторинг та оцінку функціонування системи внутрішнього контролю та управління ризиками у ДСНС та можуть установлювати додаткові вимоги щодо їх організації та функціонування, характеру та обсягу операцій, що здійснюються під час виконання основних функцій та завдань, покладених на ДСНС. До їх обов'язків також належить організація розроблення, подання документів із внутрішнього контролю та управління ризиками, контроль виконання Плану з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів.

II. Визначення цілей

2.1. Управління ризиками полягає у:
визначенні (ідентифікації) та оцінці ризиків для найбільш раннього виявлення можливих порушень і недоліків, неефективного використання ресурсів під час виконання ДСНС функцій, процесів тощо;
прийнятті рішення щодо реагування на ризики;

визначенні способів реагування на ідентифіковані та оцінені ризики; забезпеченні результативності запроваджених заходів реагування, контролю та впливу на ризики.

2.2. Систематизація заходів контролю дозволяє:

здійснити класифікацію ризиків за категоріями та видами;

оцінити ризики за ймовірністю їх виникнення, впливом, доцільністю реагування на них;

визначити спосіб реагування на ризики;

прийняти оптимальне рішення щодо терміну та способу реагування і відповідальних за це осіб;

проконтролювати ефективність вжитих заходів.

III. Систематизація заходів контролю

3.1. Для забезпечення результативності запроваджені заходи контролю та впливу на ризики повинні відповідати вимогам, викладеним у Порядку з організації та функціонування управління ризиками у системі ДСНС.

3.2. Першим кроком для ефективного управління ризиками, яке є невід'ємною частиною системи внутрішнього контролю, є опис внутрішнього середовища, який здійснюється шляхом розробки та затвердження адміністративних регламентів основних процесів, які здійснюються в ДСНС. Регламентування основних процесів одночасно зумовлює проведення аналізу стосовно наявності відповідних ризиків, які можуть призвести до недосягнення визначеної процесом мети.

3.3. Ідентифікація ризиків (визначення найбільш ризикових сфер діяльності, зосередження наявних ресурсів для управління найбільш суттєвими з них, установленням відповідальних посадових осіб за управління ризиками у відповідних сферах) та оцінка ризиків (визначення ступеня ризиків на основі експертних висновків суб'єктів внутрішнього контролю за критеріями ймовірності виникнення ризиків та їх впливу на спроможність суб'єктів внутрішнього контролю досягати визначених стратегічних цілей) здійснюється у терміни та формі, встановлені Порядком про організацію внутрішнього контролю в системі ДСНС.

3.4. На підставі отриманої від керівників структурних підрозділів апарату ДСНС інформації з ідентифікації та оцінки ризиків (відповідно до Матриці оцінки ризиків) робоча група, затверджена наказом ДСНС від 05.04.2019 № 208, (далі – РГ) здійснює систематизацію отриманих матеріалів та формує Реєстр ризиків.

Під час формування Реєстру ризиків не допускається:

включення ризиків, які не впливають на досягнення цілей;

надання визначень ризиків, які є зворотним формулюванням цілей, завдань та функцій, покладених на ДСНС.

Реєстр ризиків – документ, що включає опис ідентифікованих ризиків та їх оцінку. РГ у разі необхідності переглядає та надає власну оцінку поданих ризиків, яку вносять до Реєстру ризиків.

Реєстр ризиків погоджується та доводиться до заінтересованих керівників структурних підрозділів апарату ДСНС у частині, що їх стосується.

Однією із головних засад системи управління ризиками є підтримання Реєстру ризиків в актуальному стані.

Максимально допустимим терміном, яким передбачається використання Реєстру без його актуалізації, є один рік.

3.5. У встановлені Порядком про організацію внутрішнього контролю в системі ДСНС терміни керівники структурних підрозділів ДСНС на підставі Інформації з ідентифікації та оцінки ризиків і Реєстру ризиків формують пропозиції до Плану з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів та подають їх до розгляду РГ.

РГ аналізує та систематизує надані пропозиції, формує План з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів і подає його на розгляд керівнику ДСНС для затвердження.

Внесення змін до затвердженого Плану з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів здійснюється відповідно до вимог Порядку про організацію внутрішнього контролю в системі ДСНС за поданням РГ.

3.6. Вимоги стосовно здійснення заходів контролю за функціонуванням системи внутрішнього контролю та управління ризиками встановлено Порядком організації та функціонування системи управління ризиками.

3.7. Визначення способів реагування на ідентифіковані та оцінені ризики полягає в прийнятті керівником ДСНС за поданням відповідальних осіб (Голова та члени РГ) рішення щодо зменшення, прийняття, розділення чи уникнення ризику.

Уникнення ризику означає призупинення (припинення) діяльності, яка призводить до підвищення ризику.

Зменшення ризику означає вжиття заходів, які сприяють зменшенню ймовірності виникнення ризику та/або його впливу.

Розподіл (передача) ризику означає перенесення або розподіл частини ризику.

Прийняття ризику означає, що жодних дій до нього не застосовується.

Такий спосіб реагування використовується у разі якщо:

за результатами оцінки ризику визначено, що його вплив на діяльність буде мінімальним і суттєво не позначиться на досягненні мети і цілей ДСНС;

обсяг витрат на заходи контролю перевищує вигоди від зменшення ризику чи ймовірні негативні наслідки від настання ризику;

можливі способи реагування створюють додаткові суттєві ризики;

ДСНС не може вплинути на ризик.

3.8. Рішення щодо реагування на ризики приймаються з урахуванням визначеного допустимого рівня ризику. Визначення допустимого рівня ризику є суб'єктивним процесом, однак важливим аспектом управління ризиками.

Під час прийняття рішення щодо способу реагування на ризик звертають увагу на:

оцінку ймовірності та впливу ризику;

витрати, пов'язані із реагуванням на ризик, порівняно з отриманою вигодою від його зменшення;

те, чи не створює обраний спосіб реагування на ризик додаткових ризиків.

Під час опрацювання пропозицій, аналізу реагування на ризики відповідальні особи повинні врахувати необхідність включення до Плану з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів найбільш суттєвих ризиків, які мають визначальний вплив на досягнення цілей та ефективне управління ресурсами.

3.9. Моніторинг здійснюється як постійний процес проведення оцінки якості функціонування системи внутрішнього контролю та управління ризиками. Моніторинг забезпечує повне виконання рекомендацій і пропозицій для усунення наявних і попередження можливих недоліків системи внутрішнього контролю.

Постійний моніторинг здійснюється під час щоденної діяльності ДСНС та передбачає управлінські, наглядові та інші дії керівників структурних підрозділів апарату ДСНС для визначення та корегування відхилень від встановленого порядку здійснення заходів внутрішнього контролю.

Моніторинг виконання Плану з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів здійснюється один раз на рік або за дорученням керівника ДСНС, про що складається відповідний звіт, який подається на затвердження керівнику ДСНС.

За результатами моніторингу виконання Плану Головою ДСНС приймається рішення щодо перегляду окремих неефективних заходів контролю, на підставі якого до Плану з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів можуть бути внесені зміни (доповнення).

3.10. Основною формою систематизованого контролю за управлінням ризиками є підготовка відповідальними особами (РГ) Звіту про стан функціонування системи внутрішнього контролю в ДСНС. Він готується на підставі усіх отриманих під час здійснення внутрішнього контролю та управління ризиками документів, повинен містити об'єктивну оцінку стану впровадженої системи внутрішнього контролю та управління ризиками, а також визначати одну з трьох оцінок стану функціонування системи внутрішнього контролю (належний рівень, потребує вдосконалення, низький рівень) відповідно до вимог Порядку про організацію внутрішнього контролю в системі ДСНС.

РГ в обов'язковому порядку у звітах про стан функціонування внутрішнього контролю зазначає про вжиті заходи щодо реагування на систематичні ризики та ризики, які впливають на належне функціонування напряму діяльності (попередження (усунення) чи обмеження ризиків).

3.11. Систематизація заходів для сталого та ефективного функціонування системи внутрішнього контролю та управління ризиками визначає такі вимоги:

розроблення внутрішніх документів, перегляд їх на предмет актуальності;

розроблення адміністративних регламентів основних процесів відповідно до завдань та функцій;

складання опису внутрішнього середовища;

формування реєстру ідентифікованих ризиків та класифікації кожного ризику у розрізі категорії та виду ризику;

здійснення оцінки ризиків за критеріями ймовірності їх виникнення і впливу на спроможність суб'єкта внутрішнього контролю досягати стратегічних цілей;

перегляду на регулярній основі оцінки ризиків і врахування відповідних змін та обставин;

формування та виконання Плану з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів;

впровадження на практиці ефективних способів реагування на ризики та вжиття відповідних заходів для зменшення впливу від настання ймовірних ризикових подій;

здійснення аналізу ефективності запроваджених заходів контролю та оцінки залишкових ризиків;

складання Звіту про виконання Плану з реалізації заходів контролю та моніторингу впровадження їх результатів;

складання Звіту про стан функціонування системи внутрішнього контролю;

проведення систематичного аналізу внутрішніх документів щодо управління ризиками.

Начальник Відділу
внутрішнього аудиту

Олександр РУЖАНСЬКИЙ